

în Franța cu focarea de oțel trebuie explicate în mare parte prin aceea că nu s'au aplicat și la focarele de oțel franceze unele reguli, pe care le urmează americanii la construcțiunea și întreținerea focarelor lor, precum suprimarea cadrului ușei focarului, nituirea fără buterolă, spălarea cu apă caldă etc. și mai ales prin aceea că personalul francez nu e deprins încă a mănui uă cutie de foc construită din un material atât de delicat cum e oțelul. Dacă s'ar urma aceste reguli și dacă companiile franceze s'ar decide a executa reparațiuni locale atât de întinse și atât de numeroase ca americanii, s'ar putea conta pe o durată tot așa de mare ba chiar și mai mare a focarelor de oțel de cât a celor de cupru de până acum. Costul de fabricațiune și de

întreținere a focarelor de oțel e ceva mai mic de cât a celor de cupru și siguranța de serviciu, după cum arată uă experiență de 15 ani, aceiași; focarele de oțel au încă un avantaj—și aceasta e contenstabil—că sunt mult mai ușoare de cât cele de cupru.

Mai este însă un factor important de luat în considerațiune, când e vorba să decidem de valoarea unui focar de locomotivă; acest factor e: putereade vaporizațiune, efectul util. Raportul misiunii franceze nu spune nimic în această privință și ar trebui studiată chestiunea și din acest punct de vedere pentru a se putea ajunge la uă concluziune bine motivată.

Gr. G. Strătilescu
Inginer

Situația economică a unei țări e funcțiune prea imediată a lucrărilor ingineresti, care la rîndul lor sunt prea direct înrîurite de această situațiune pentru ca cestiunile din resortul Economiei politice să rămână afară din cercul investigațiunelor noastre.

De altminterea, cu importanța acestor investigațiuni stă în raport direct complexitatea lor: Facilitatea comunicațiunelor a întetit atât relațiunile între țările cele mai depărtate și odinioară mai străine, în cât rezolvarea cestiunelor economice nu se mai poate mulțumi cu cercetarea împrejurărilor locale, ea necesitează cunoștința situațiunii generale și foarte adesea cauza precumpănitoare a unei stări de lucruri trebuie căutată la mii și mii de kilometre de locul unde îi resimțim efectele.

Ast-fel că fără exagerația putem zice că mai influentă e actualmente situațiunea din Republica Argentina asupra noastră, de cât era la începutul veacului aceea dintr'un district de munte asupra locuitorilor județului vecin de câmp. Intr'adevăr cercurile de desfăcere, infime și izolate altă dată, atât au crescut și au debordat unele peste altele, în cât s'au contopit într'o singură

piață universală care se întinde pe întreaga suprafață a lumii civilizată. Inglobați într'ansa, fluctuațiunelor sale nu putem nici o dată rămâne indiferenți. Acum însă, ele ne prezintă un interes mai strigător ca nici uă dată căci la societăți ca și la corpul uman, boalele și căutarea lecuirei, au fost boldul cel mai puternic pentru studierea anatomiei și fiziologiei lor. De aceea criza prin care trecem, ne îndrituește și mai mult să deschidem coloanele noastre cestiunelor economice.

În expunerea lor, bine înțeles, vom încerca să fim cât se poate de eclectic și în cazurile, din nenorocire cele mai frecvente, în care părerile cele mai autorizate se află între ele în complect dezacord, vom căuta să dăm uă nepărtinitoare ospitalitate tuturor teoriilor, fără a ne preocupa de propriile noastre opinii. Scopul nostru nu este susținerea unei teze, ci presintarea documentelor din care poate eși adevărul.

Intr'acest ordin de idei, începem astăzi cu publicarea următorului estras făcut de colegul nostru d. Erh. Wolf dintr'un memoriu prezentat de d. H. Wethered, asociațiunii agricole din Kingscote și publicat în J. E. Beerbohms Evening Corn Trade List din 19 Decembrie 1894.

BIMETALISMUL CA REMEDIU CONTRA DEPRESIUNEI AGRICULTUREI

Cauza depresiunii agriculturii resimțită în marea Britania, numai după 1876, nu poate fi liberul schimb, care înainte de 1876, în timp de 25 ani n'a atins prosperitatea agricolă și protecționismul n'ar fi de sigur mai eficace de cât, a fost în Franța și Germania, unde n'a adus ușurarea dorită.

Această depresiune nu se poate de asemenea atribui efinăței pământurilor puse în cultură în țările transatlantice fiind că agricultorii acestorpământuri eftine, fie în Australia, fie în Argentina, au suferit și mai mult de cât noi. Ea nu se poate atribui nici la scăderea prețurilor de transport, cu toate că această efinătate are oare-care influență. În fine nici legislațiunea nouă asupra pământurilor n'a putut'o provoca, de oare-ce și înainte de 1873, când legile asupra pământurilor erau

încă și mai apăsătoare, găsim agricultura în stare de prosperitate continuă.

Mulți pretind că scăderea prețurilor se datoresce supra-producțiunii, totuși nimeni ne fiind silit să împingă afacerile la extrem, și toți întâmpinând cea mai mare dificultate la vînzarea producțiunii lor cu beneficii, d. Wethered atribue această stare de lucruri debilitărei puterii cumpărătoare a consumatorilor, iar nici de cum supra-producțiunii.

Causa adevărată a acestei depresiuni generale este scăderea valorii argintului în raport cu a aurului și restrângerea consequentă a mijloacelor de circulațiune.

Intr'adevăr de la 1803 până la 1873, monetăriile Franței și mai în urmă acele ale celor l'alte țări ale Uniunii latine, au admis baterea monetelor de aur și argint, în

care cu câte un şurup ; se nituesc apoi capetele şurupurilor, aşa că se obţine o acoperire a crăpăturii pe toată lungimea ei şi se asigură etanşeitatea. Americanii întind acest mod de reparaţiune foarte departe, unele companii conservă încă în serviciu focare, ce au deja extraordinar de multe crăpături cârpite în acest mod, şi care în Europa, după regulile urmate pentru focarele de cupru, ar fi de mult scoase din serviciu. Numeroasele crăpături, ce se produc împrejurul niturilor, se lasă nebagate în seamă până când curge apa prin ele ; când aceasta se întâmplă, se înlocueşte nitul sau niturile respective prin altele cu cap mai mare, aşa ca să se acopere crăpătura. Iar când aceasta nu mai e posibil, se taie bucata rea de tablă şi se înlocueşte cu un petec de tablă nouă ; dacă bucata nouă loveşte în un şir de nituri, atunci, dacă e loc, să evită a se întrebuiţa vechile găuri pentru nituri nouă şi se preferă a se tăia şi partea din tabla sănătoasă, ce conţine niturile în chestiune şi se întinde tăetura atât de departe în cât să se poată face un nou şir de nituri.

Figurile 3-4 Pl. 1 şi 1-9 Pl. 2 luate după «Revue Générale des Chemins de Fer», arată exemple de defecte constatate şi de reparaţiuni executate asupra focarelor americane ; de observat sunt, afară de cele descrise mai sus reparaţiunile crăpăturilor din placa tubulară în jurul ţevilor fierbătoare.

În general se fac ast-fel de reparaţiuni locale până ce înlocuirea întregului focar pare necesară. Durata unui focar până la o ast-fel de înlocuire, e peste măsură diferită : variază între 2 şi 17 1/2 ani ; în mediu e de 8 1/3 ani şi valoarea obicinuită e între 7—8 ani, corespunzând unui parcurs între 365000 şi 515000 kilom.

Comparaţiune între focarul de cupru şi cel de oţel.

Raportul d-lui Chabal conţine o comparaţiune detaliată făcută între focarele de oţel şi de cupru aplicate la două cazuri diferite : a) la un focar Belpaire foarte greu, de locomotivă de mare viteză şi b) la un focar mediu de locomotivă de marfă. Dăm mai la vale rezultatele calculelor d-lui Chabal.

Focarele de oţel prezintă un avantaj incontestabil în faptul că's mai uşoare mult de cât cele de cupru. Grosimea plăcilor tubulare la focarele de cupru e de 25 m/m la partea superioară — acolo unde sunt găurile pentru ţevile fierbătoare — şi 15 m/m la partea inferioară ; celelalte table au 15 m/m grosime. Placa tubulară a unui focar de oţel e de 12,7 grosime, celelalte table de 8 m/m. Resultă în greutate o economie de 1094 kgr. în favorul oţelului în cazul unei locomotive de mare viteză cu focar Belpaire şi de 689 kgr. în cazul unei locomotive de marfă.

E însă de avut în vedere că, de şi cuprul e mult mai scump de cât oţelul, resturile unui focar de cupru scos din serviciu se pot vinde cu un preţ destul de bun de oare-ce cuprul acela se poate turna şi întrebuinţa,

pe când resturile unui focar de oţel nu au aproape nici o valoare. Preţurile obicinuite medii ne dau următoarele cifre :

	Loc. de mare vit.	Loc. de marfă
Focarul de cupru costă mai mult, ca material	3.026 fr.	2.072 fr.
Focarul de cupru costă mai puţin, ca lucru	786 fr.	480 fr.
Focarul de cupru costă deci mai scump de cât cel de oţel cu	2.240 fr.	1.592 fr.
Resturile focarului de cupru întrec valoare pe cele ale focar. de oţel cu	1.802 fr.	1.227 fr.
Focarul de oţel revine în definitiv mai eftin de cât cel de cupru cu	438 fr.	365 fr.

Prin urmare focarele de oţel nu-s cu mult mai eftine de cât cele de cupru, de oare-ce diferenţele de mai sus nu sunt aşa de considerabile.

Mai e însă de considerat costul de întreţinere. În această privinţă e de observat că, pe când în America întreţinerea se face în general după principiile descrise mai sus, obiceiurile companiilor franceze relativ la focarele de cupru diferă foarte mult între dânsese. Compania P. L. M. nu face aproape nici-o-dată reparaţiuni locale, evită punerea de petece şi înlocueşte întreaga placă tubulară, chiar când s'au produs numai câte-va crăpături între tuburi. La înlocuirea unei plăci compania P. L. M. scoate cu totul focarul, pentru a putea mai bine examina şi cele alte table ale focarului şi a vedea dacă nu mai e necesitate a se înlocui şi vre-una din ele. Compania de Orléans din contra, face reparaţiuni locale foarte des, astupă crăpături, pune petece etc. şi, dacă se simte necesitatea de a se schimba placa tubulară, înlocuirea acestei plăci se face fără a se scoate focarul din cutia de foc. Alte companii, precum e Compania de Est, urmează o cale intermediară. De aceea costul de întreţinere e cel mai mare la Compania P. L. M., cel mai mic la Compania Orléans şi e cuprins între acestea la celelalte companii. Bazată pe un mare număr de observaţiuni, comisiunea franceză ajunge la concluziunea că, dacă se ia ca bază preţul de 28 fr. suta de kg. de table de oţel, întreţinerea focarelor de oţel costă tot aşa de mult ca şi cea a focarelor de cupru a companiei de Orléans, dacă durata focarelor de oţel atinge 425000 km. pentru locomotivele de mare viteză şi 382000 km. pentru locomotivele de marfă. Şi cum durata focarelor de oţel la americani e cuprinsă între 400000 şi 500000 km., costul de întreţinere a acestor focare revin cam tot aşa de sus — la locomotivele de marfă chiar mai puţin încă — de cât costul de întreţinere a focarelor de cupru la Compania de Orléans. Natural, focarele de oţel American costă şi mai puţin ca întreţinere, dacă le comparăm cu cele de cupru a companiei P. L. M.

Concluziunea misiunii franceze, în ce priveşte întrebuinţarea de focare de oţel pentru locomotive, e următoarea: rezultatele defavorabile date de încercările făcute

raportul de 15% ¹⁾ uncie argint, pentru 1% uncie aur. Aceste condițiuni sau schimbat azi. În anul 1873 Germania a demonetizat argintul, ne mai bătând monete de argint și refuzând de a le primi ca plată pentru sume mai mari.

Exemplul Germaniei a fost urmat de cele l'alte națiuni, sub diferite motive, iar rezultatul a fost că argintul, care timp de 75 de ani, și menținuse statornică valoarea necesară ca mijloc de schimb, desbrăcat acum de statul său legal, a început să scază și a devenit origina unei stare de lucruri intolerabilă căci : *din cauza lipsei de relațiune fixă între aur și argint*, comerțul internațional, liber și ne protejat, a devenit imposibil : Pe de o parte jumătatea orientală a lumii, se servește numai de argint ca măsură de valoare pentru cumpărări și vânzări, pe de altă parte occidentul recunoaște numai aurul; nici unul nici altul ne cedând, lipsește uă unitate comună a celor două măsuri, care singură ar putea restabili argintul ca monedă internațională alături cu aurul.

De și se zice că scăderea valorii argintului este provocată prin abundența și supra-producțiunea lui, istoria însă ne învață contrariul căci de la 1811 la 1820 argintul era bătut tot așa de liber ca și aurul, sub condițiunile bimetalice și totuși proporțiunea producțiunei era una uncie aur la 48 uncii argint, fără ca această mare variațiune în producțiune să provoace o împedicare a comerțului sau uă schimbare în valoarea relativă a argintului,

Că acțiunea guvernului în primul loc regulează târgul argintului se dovedește prin faptul că prețul argintului a rămas statornic la 60 pence pe uncie, în timp de 70 de ani când era liber bătut; scăzut după desmonetizare, după votarea actului Sherman, el s'a urcat din nou, ajungând de la 42 pence la 54, în timp de trei săptămâni.

Apoi, când guvernul Englez închise în Iunie 1893 monetăriile indiane, prețul argintului scăzu cu 4 pence pe uncie și în urmă, dupe revocarea actului Sherman, încă cu 4 pence.

După această scădere a urmat o depreciere continuă până în Martie 1894, când a ajuns la prețul cel mai redus, 27 pence pe uncie.

Aceste fluctuațiuni credem că dovedesc în de ajuns că scăderea argintului a fost cauzată de legile care interziceau libera lui circulațiune.

Pentru a vedea acum în ce fel această depreciere a afectat pe agricultorii Marei Britanie : ne vom întreba care sunt țările care prosperă astăzi și pentru ce prosperă ?

Singurile țări, unde agricultorii au prosperat continuu în timpul celor din urmă 14 ani au fost țările cu basa de argint, iar nu de aur, ca măsură a valorii, de exemplu India și Argentina. În India suprafața semănată cu grâu a luat în scurt timp o întindere enormă.

În Argentina această suprafață, care în 1880 era de 490.000 acre, a ajuns în 1890 la 2.800.000 și în 1893 la 6.100.000 de acre, cu toate că agricultorii sunt supuși acolo la deteriorări periodice ale recoltelor din cauza lăcustelor sau a secetei și cu toate că n'au sistema noastră perfect de drumuri și căi ferate. În acel timp în Anglittera suprafața cultivată cu grâu se micșorează cu 1.600.000 acre sau 45% din suprafața semănată cu grâu în 1873.

Singura explicație a prosperității acestei țări este următoarea :

Variațiunea schimbului a transferat mai întâiu supremația târgului de grâu din Statele-Unite în India, ale cărei prețuri au condus târgul lumii. Apoi, Republica Argentina, redusă la sistemă monetară de hârtie inconvertibilă, a stabilit prețurile universale.

Căderea valorii argintului, în raport cu aurul, a dat țărilor cu basă de argint un avantaj, pentru vîndarea produselor lor, asupra țărilor care se servesc numai de aur. De pildă, în 1872 agricultorul indian primind 8 uncii de argint pentru un quarter de grâu, era bine plătit. În timpul de față el primește același preț fără nici un scădămînt, căci puterea cumpărătoare a argintului în India n'a variat. Pe de altă parte, negustorul cumpărând în aur acest grâu în porturile Indiei găsește că'l costă cu mult mai efin de cât în 1872.

Valoarea unei uncii de argint fiind atunci de 5 shil. în aur, quarterul de grâu costa două lire sterline, astăzi când argintul face abia 30 pence pe uncie, același quarter face numai una liră sterlină; ast-fel în cât grăul Indian care în 1892 nu putea fi predat la Londra cu un preț mai mic de cât 40 shil., se poate vinde astăzi cu 20 shil., presupunînd aceleași cheltueli de transport și cele-l'alte.

Prețurile determinate prin schimbul cel mai redus, iar nu prin costul producțiunei este însă un fapt și mai rău încă de considerat. Argentina cu basa de argint are o hârtie care schimbată în aur represintă o valoare foarte redusă peste fruntriile țarei. Agricultorul din Argentina poate vinde grăul său în Anglittera cu 18 shil. pe quarter; după ce a plătit 5 shil. pentru transport îi rămâne la portul încărcării 13 shil. aur, ceea ce face cu agiul aurului de 300% 52 sh. în moneta țarei. Admițînd o urcare a salariilor cu 25% din cauza agiului, tot primește încă 39 shil., adică un preț destul de mare care ar putea reînvia cultura grăului în Anglittera. Prețul vânzării grăului prin urmare nu e regulat prin costul cel mai redus al producțiunei, ci prin schimbul cel mai redus.

Dacă în viitor, s'ar găsi o țară cu o monedă și mai depreciată de cât Argentina, acea țară cultivând grăul va lua la rîndul ei comanda târgului de grâu. Nu se va pune capăt la această alterațiune primejdioasă a valorii și nici la suprafața de cultură până când chesțiunea schimbului nu va fi pusă pe o basă rațională

¹⁾ Nota Redacției. — 15.50 în Franța și Uniunea latină.

până atunci, agricultorii Mării Britanii, scomputând prețurile viitoare, trebuie să ia în considerație nu numai recoltele bune sau rele, dar și alterațiunile valorii argintului și a agiului la aur.

Ei trebuie să plătească în aur toate sarcinile, lucru, arenda, imposit și gădesc producțiunea lor expusă la o concurență aspră și neală. Grâul sosit în cantități însemnate din țările transatlantice, costând pe jumătate ca mai înainte, prețurile au scăzut neapărat în consecință și agricultorii Englezi ale căror cheltueli au rămas aceleași, vând cu jumătate prețul anterior.

Scăderea prețului rupii. Dacă considerăm o rupie indiană și un florin englez de aceeași formă și greutate și purtând amândouă efigia Reginei Victoria, vedem că de unde până la 1873, valorile lor erau de fapt aceleași: 10 pentru o livră st.; acum însă livra st. de 10 florini, echivalează cu 18 sau 19 rupii. Puterea cumpărătoarea a rupiei în India rămânând de altminteră neschimbată în ceea ce privește plata arende, a salariilor și a impositelor, agricultorii englezi nu mai pot susține concurența.

Asemenea lucru se întâmplă și cu orzul rusesc, căci pe când o rublă în comerțul internațional face 2 sh. 1 1/2 pence, puterea ei cumpărătoare în Rusia a rămas tot de 3 sh. 6 pence, ast-fel că agricultorul rus prin faptul schimbului beneficiază de un avantaj de 66%.

Oamenii de stat englezi au resistat curentului bimetalic și au zădărnicit lucrările congresului internațional de la Bruxelles din 1892, sub cuvânt că împiedicând concurența s'ar fi depărtat de doctrinele liber schimbiste. Ei nu știu pe semne, că nimic n'a stimulat protecționismul mai mult de cât monometalismul de aur, prin scăderea prețurilor și ruina agricultura engleze, care actualmente în Essex se mai susține abia prin prețul paelor, urcate în proporție cu scăderea producției.

De alt-fel, această concurență a țărilor cu monedă de argint a afectat într'un mod dezastros cultura grâului în toate țările cu moneda de aur, ca Statele-Unite, Canada, Australia, etc.

Dacă cultura orzului a suferit mai puțin și ca preț și ca suprafață semănată, cauza este că el nu e articol de antrepozit și e mai puțin căutat.

De asemenea ovăzul a rămas și mai îndemn și formează astăzi produsul cel mai rentabil al agriculturii engleze, fiindcă nu se poate cultiva într'un mod avantajos în multe din țările cu moneda de argint. De aceea suprafața semănată cu această cereală a dobândit chiar un mic spor.

Ca probă din publicațiunile din «Evening Corn Trade List», am extras următorul tablou privitor la Marea Britanie:

Anul	Grâu		Orz		Ovăz	
	Suprafața acre	Prețul	Suprafața acre	Prețul	Suprafața acre	Prețul
1893	1.989.829, 26	sh. 4 1/2 p.	2.258.155, 25	sh. 7 p.	4.392.769, 18	sh. 10 1/2 p.
1883	2.707.949, 41	» 7 »	2.475.684, 31	» 10 »	4.338.248, 21	» 5 »
1873	3.657.946, 58	» 8 »	2.566.028, 40	» 5 »	4.187.199, 25	» 5 »

Ast-fel de la 1873 până astăzi suprafața cultivată cu grâu a scăzut cu 45 % adică aproape cu jumătate, iar prețul cu 55 % adică mai mult de cât jumătate; orzul cu 12 %, iar prețul cu 36 %. Suprafața ovăzului a sporit cu 5 %, iar prețul a scăzut puțin mai puțin de cât 25 %.

Prețul de transport și supraproducțiunile. Scăderea însemnată a prețurilor grâului a fost precum s'a dis atribuită scăderii prețurilor actuale de transport; dar, luând chiar prețul cel mai ridicat din 1873 pentru aducerea unui quarter de grâu din Statele-Unite în Anglia și comparându-l cu fractul actual, găsim că cea mai mare diferență e de 6 sh. 6 pence de quarter. Dacă mai pe drept considerăm mijlocia prețurilor de transport din anii buni și răi, aflăm o diferență mai mică, numai de 4 sh.

Speculația pe baza predării amânate a fost pusă în socoteală ca factor al micșorării prețului grâului, însă nici o metodă de vîndare prin ea însăși n'ar fi în stare să reducă prețurile mai jos de cât costul actualei culturi.

S'a vorbit și de supra-producțiune ca element puternic în scăderea prețurilor. Supra-producțiunea însăși, de altminteră ne probată, n'ar putea exista, în India și în Argentina, de cât provocată prin mai sus arătatele variațiuni ale schimbului, căci fără ele suprafața semnată nu s'ar fi întins atât, rentabilitatea grâului în aceste țări cu prețurile actuale ne fiind datorită de cât agiului.

Efectul păgubitor al schimbului s'a întins și asupra *allor produse agricole*:

Prețurile lănei au scăzut aproape cu 5 %.

Augumentațiunea exportului lănei din Argentina s'a efectuat în proporțiune cu afectarea dezastroasă a prețurilor prin schimb. Ast-fel în cât falimentul celei mai mari părți a băncilor din Australia se atribue în primul loc la scăderea valorii lănei și în al doilea la aceea a grâului. Cu 4 1/2 pence livra de lână și 1.10 sh. pe bushel de grâu din interiorul țării, agricultorii n'au putut rezista și mai puțin încă câsciga.

Băncile care au împrumutat coloniștilor, nu-și au mai putut încasa banii și au fost silite a primi ipoteci ca și fictive, căci se fundau pe pământuri cu totul depreciate.

În ce privește comerțul carnei înghețată din Australia și Noua Zelanda, a început acum să fie resimțit efectul primejdios al concurenței Argentinei, care în curând se va transmite și agriculturii engleze.

Prosperitatea relativă din cei doi ani din urmă a creșterii rămătorilor în Anglia, cu toată importațiunea enormă de slănină și șuncă din Canada și Statele-Unite, se datorește faptului că aceste țări au și ele etalonul de aur și concurența s'a făcut în condițiuni egale.

Pentru aceleași cuvinte fânul din Canada și din Statele-Unite se importă în Anglia, numai când prețurile locale sunt foarte urcate ca în timpul foametei din anul trecut. De altminteră, față cu cea-l-altă concurență, și aceste ramuri ale activității agricole se găsesc în risi-

gurul desavantajiu pentru ei fiind sporirea necesară a impositelor.

Ei nefiind de cât consumatori, iar nu producători, au fără îndoială drepturi cari trebuie respectate, însă nu în detrimentul clasei cu mult mai largă, care întâiu produce și apoi consumă. Din potrivă pentru consumatori, industriași sau salariați care trebuie să-și vândă produsele ori munca înainte de a deveni consumatori, micșorarea prețurilor e identică cu restrângerea atacerilor sau cu împuținarea cererei de lucru; căci teama noilor scăderi împiedică cumpărarea pentru înmagazinare și orele de lucru descresc de o dată cu producțiunea. Ast-fel toți producătorii suferă; faptul că articolele consumate de dânsii sunt scăzute nu reprezintă de cât o foarte slabă consolatie: lucrătorul minier își procură într'adevăr cărbuni mai eftini de cât altă dată dar el și ar găsi cu drept cuvânt situațiunea mai bună dacă, în locul tonei de cărbuni cu 2 sh. mai eftin pentru uzul său, ar căpăta salariul de mai înainte, căci în asemenea condițiuni câștigă un penny și păgubește este patru.

Fluctuațiunile prețului grâului. Istoria comercială a lumii arată faptul constant că restrângerea mijloacelor de schimb a provocat scăderea prețurilor și acest fapt e ilustrat în următorul tablou al lui Adam Smith care ne dă prețurile medii ale unui quarter de grâu pe o serie de ani:

Prețul pe quarterul de grâu

		L. st.	Sh.	P
De la 1202—1286	prețul a fost	2	19	1 $\frac{1}{4}$
» 1287—1338	» »	1	18	8
» 1339—1416	» »	1	5	9 $\frac{1}{4}$
» 1423—1451	» »	1	1	3 $\frac{1}{2}$
» 1453—1497	» »	0	14	1
» 1499—1569	» »	0	10	0 $\frac{1}{2}$
» 1561—1601	» »	2	7	5 $\frac{1}{4}$

Astăzi ne aflăm aproape de prețurile din 1453—1497. În ziua de 23 August 1893 grâul din Taigan era plătit cu 17 sh. quarterul.

În districtul Essex, agricultorii preferă să dea rămătorilor grâul roșu englez, neputând să se mulțumească cu 21 sh. pe quarter și dacă nu se va reforma schimbul, nu e nici un cuvânt ca grâul să n'ajungă la prețurile din 1499—1560. Abia 20 ani au trecut de când prețul grâului era L. st. 2. $\frac{18}{8}$, foarte aproape de prețurile din 1202—1286, atunci însă i-a trebuit 200 ani ca să scază la 21 sh. și 3 $\frac{1}{2}$ pence.

De 30 de ani în coace s'a vândut grâul, iar paele s'au lepădat, astăzi vindem paele și lăsăm grâul la o parte. E de prisos a presupune că costul a variat atât și spre a esplica această variațiune trebuie să căutăm o cauză mai adâncă și generală care nu poate fi găsită de cât în restrângerea mijloacelor de schimb al cărei efect s'a întins și în vremile vechi până la 1560, când sub influența descoperirii Americii și a minelor

de aur din Potosi (1545), sporiră enorm mijloacele de schimb din lumea veche și ridicară în consecință și prețurile. Ascensiunea acestora însă fu mai puțin repede ca în 1850, când s'a descoperit aurul în California și Australia; telegraful și mijloacele noastre de transport ar accelera încă mai tare azi asemenea mișcări.

Efecte asupra exploatărei agricole prin lapte și asupra muncii rurale. Atențiunea agricultorilor trebuie atrasă asupra pericolului ce poate naște din faptul că prea mulți încurajați de rezultatele obținute până ađi, și exploatează moșiele prin creșterea vitelor de lapte.

Beneficiul posibil e însă foarte mic, căci laptele se poate cumpăra în ori-ce cantitate astăzi cu 5 pence galonul (adică 50 de bani 4 $\frac{1}{2}$ litri) în timpul veri și 6 $\frac{1}{2}$ pence în timpul ernei, de asemenea în 1892 s'a vândut cu 4 $\frac{3}{4}$ —4 $\frac{1}{2}$ pence; pe când cu 10 ani mai înainte prețurile erau de 8—10 pence.

Cestiunea nu e dacă se poate găsi beneficiu vândând laptele cu 4 $\frac{1}{2}$ sau 5 pence galonul, ci până la ce limită se va reduce acest preț în viitor. E în ori-ce caz cert că îndată ce și această ramură nu va mai aduce beneficiuri, 4 din 5 agricultori vor fi ruinați.

Faptul că arendași nu mai iau moșii pe vreme lungă ca mai înainte și că mulți dupe câte 30 ani de arendă, acum s'au lăsat de ele, de teamă ca nu cumva să-și piarză economiile, dovedește în destul că prețurile actuale nu dau un beneficiu suficient. Fânul a arătat până la 1893 o tendință la depreciere ceea ce s'ar putea atribui întinderii mai mare a fânețelor. Brânza ce se vindea acum 10 ani cu 80 sh. 50 kgr., astăzi prețuște în mediu 50 sh. Aceeași scădere se poate constata și la prețurile vitelor: o vacă vândută în 1882 cu L. st. 22, astăzi abia face L. st. 14. Tot condițiunea rea a cultivatorilor de pământ, datorită concurenței ruinoase a țerilor cu argint, e responsabilă și de faptul că atâți agricultori s'au lansat în ramura de exploatare a laptelui. Impuținarea populațiunii rurale, provocată prin restrângerea suprafeței arate și a muncii întrebuințată, este o altă consecință foarte gravă a aceleiași cauze. Aceasta reese din următoarele cifre:

	1872	1882	1892
Vite, în Marea Britanie . . .	9.718.505	9.832.417	11.510.417
Pășune permanentă	22.838.178	24.963.205	27.533.325
Pășunea a crescut cu 20 $\frac{1}{2}$ la %, vitele cu 18%.			

De unde agricultorul mai înainte ntrebuința de la 4—6 oameni adulți, acum un om și un băiat îi ajunge; iar cei alți lucrători s'au dus să agraveze congestiunea orașelor și să mărească numărul nemulțumiților și al lipsiților de lucru.

Resumatul

D. Wethered a încercat să arate:

«Că marazmul agriculturii, nu e cauzat de liberul schimb sau de concurența pământurilor mai eftine, nici de transporturile scăzute, dar că el se datorește con-

cul unei ruine complete, pe cât timp nu se va regula cestiunea argintului.

Agricultura britanică, atât de încercată prin vicierea condiţiunilor de schimb, mai suferă într'un mod indirect de depresiunea cauzată prin căderea valorii argintului în raport cu aurul şi **restrângerea ast-fel creată a mijloacelor de schimb**. În anul 1873 se afla aproximativ L. st. 1 miliard 600 milioane de monedă metalică în lume, jumătate argint, jumătate aur. În urma închiderii, monetărilor de argint, acest metal a pierdut jumătate din valoare, cădând în periodul celor 20 ani 1873 — 1893 de la 60 pence pe uncie la 30 pence. În locul unei valori de L. st. 800 milioane, el reprezintă astăzi abia L. st. 400 milioane, ast-fel că suma totală a mijloacelor internaţionale de schimb se află redusă cu 25% şi ar fi de L. st. 1 miliard 200 milioane, dacă producţiunea aurului şi argintului ar fi fost oprită în acest timp. Ştiu că aceasta n'a avut loc, însă producţiunea ziselor metale n'a fost suficientă pentru a umple golul şi a rămânea proporţionale cu cererile sporinde ale populaţiunii şi ale comerţiului.

I. Stuart Mill, spune că sporirea cantităţii de monedă ridică preţurile, micşorarea ei le scade. După această lege, valoarea cantitativă a monetei urcându-se cu 25%, preţurile ar trebui să fie scădute în aceeaşi proporţie; de fapt, însă în ţările de argint, probabil din cauza continuării baterii, preţurile au variat în chip nesimţitor şi scăderea lor nu s'a resimţit în toată puterea sa de cât în ţările cu monedă de aur, unde preţurile articolelor mari de consumaţiune au scăzut de la 30—50%.

Preţurile scădute când se datoresc eftenirii producţiunii sunt folositoare. Eftinătatea însă datorită restrângerii sau manipulaţiunii rău înţelese a mijloacelor de schimb devine desastroasă pentru toate întreprinderile. Depresiunea fatalmente continuă cât timp cauzele ei nu vor fi înlăturate, prezentând numai perioade scurte de resuflare, ca în anul 1890. Creşterea bogăţiei capitalizate a unei ţări nu implică de loc mărirea prosperităţii, care depinde mai mult de creşterea cantităţii de monedă aflată în circulaţie activă. Cu scăderea cantităţii de monedă, se poate găsi progres în bogăţia naţională însoţită de depresiune gravă şi comerţiu prost. În timpul anilor 1815—1843, tonagiul navigaţiunii Angliei a sporit cu 84%, exportul cu 269%, importul cu 220%, cu toate că în acest timp am suferit continuu de o restrângere a mijloacelor de circulaţiune, datorită retragerii bancnotelor şi preţurilor scădute. Cu toată sporirea populaţiunii cu 43%, grâul a scăzut cu 37%, de la 76 sh. quarterul în 1815 la 47 sh. în 1843 şi acest preţ nu este cel mai scăzut din această perioadă. Această scădere a avut loc în timpul bimetalismului, înainte de ridicarea cestiunii argintului şi de marea desvoltare a câmpurilor de grâu. Dacă n'am fi avut atunci intervenţiunea demonetizării argintului din 1873, preţurile destul de ridicate atunci ar fi scăzut poate până la concurenţa de 10%; această scădere însă fiind universală şi

nu locală ar fi produs pagube neînsemnate în comparaţie cu grava depresiune actuală.

Consecinţele scăderii însemnată, rezultând din restrângerea mijloacelor de schimb, le vedem în toată miseria lor în Occident. În timpurile de scădere ale preţurilor, creditorul ipotecar profită în detrimentul debitorului, ast-fel o frumoasă moşie de 96 acre la 20 mile de un oraş mare şi aproape de drumul de fier, cu locuinţă confortabilă, a fost cumpărată acum 30 ani cu preţul de L. st. 8700 şi ipotecată cu L. st. 5000. Această moşie, oferită acum de două ori, nu capătă nici L. st. 5200, ast-fel că succesorii proprietarului originar rămân datori creditorului ipotecar.

De asemenea, un agricultor care pentru o datorie de L. st. 500 a 5% îşi plătea dobânda, în 1873, când quarterul de grâu valora 40 sh., cu 12½ quarteri, astăzi când quarterul de grâu numai reprezintă de cât 20 sh. trebuie pentru aceeaşi dobândă să dea 25 quarteri, cu toate că producţiunea nu s'a eftenit. Just ar fi ca împrumutătorul care la 1873 se mulţumea cu 12½ quarteri dobândă, să primească astăzi tot aceeaşi cantitate de grâu de şi cu preţurile actuale reprezintă numai L. st. 12 şi 10 sh.

Aci vedem în toată puterea sa nedreptatea «sporirii necâştigate a averii» sub forma cea mai descuragetoare. Ast-fel în timpurile preţurilor scădute împrumutatul, sărac şi activ, se află redus la condiţiunea unui adevărat rob al împrumutătorului, bogat şi inactiv. Afacerile nici odată nu vor fi stimulate prin preţuri scădute, dacă ele sunt consecinţa unei restrângeri a cantităţii în circulaţiune. Aceasta explică creşterea enormă a aurului acumulat în pivniţele băncilor şi micşorarea circulaţiunii în ţară. Preţurile cad neconţinut chiar acum, şi acel care la începutul anului cumpărase cele 45 articole mari pentru L. st. 100 acum şi le poate procura cu L. st. 92.

În abundenţa sau restrângerea circulaţiunii găsim secretul comerţiului bun sau prost:

1. Or de câte ori cantitatea monetei în circulaţiune scade, puterea ei cumpărătoare creşte şi fiindcă capitalul nu mai găseşte nici un folos ţinând articole cu tendinţă la scădere, aceste articole nu sunt cumpărate de cât treptat pentru satisfacerea cererilor imediate şi în cantităţi strict necesare, ceea ce cu alte cuvinte se chiamă comerţiu prost, precum l'am avut de la 1874—1894.

2. Dacă din contra cantitatea monetei în circulaţiune creşte, se ridică şi preţurile; articolele cu tendinţă la ridicare, oferind beneficiuri mai mari de cât moneda cu valoare cumpărătoare descrescândă, producţiunea se vede încuragiată şi comerţiul bun, cum a fost în anii 1850—1873, este consecinţa sa logică.

Singura clasă care beneficiază este acea cu venituri fixe, cu pensii, acea a proprietarilor de ipoteci sau de bonuri plătibile în aur. Toţi aceşti se pomenesc cu venitul mărit prin scăderea preţurilor, ceea ce plăteau în anul 1873 cu L. st. 100 îl obţine în 1874 cu L. st. 70, sin-

curenței țărilor cu monedă de argint care au depreciat mijloacele de schimb și prin aceasta au ruinat toate ramurile agriculturii în toate țările cu etalon de aur.

«Că demnetizarea argintului provocând o restrângere artificială a mijloacelor de schimb și o scădere a prețurilor este datorită acțiunii guvernelor din Occidentul Europei și intervenției lor ne nimerită.

Că scăderea prețurilor a fost de o potrivă desastroasă pentru producători, moșieri, cât și pentru salariați și că numai o parte infimă a populației a profitat, cea a consumatorilor cu venituri fixe sau pensionarii.

«Că scăderea prețurilor, folositoare când provine din perfecționarea producției, e dezastroasă când provine din restrângerea mijloacelor de schimb.

«In fine că urmarea actualei politici financiare este uă sinucidere și punctul de plecare a unor pericole sociale grave.

Contra acestor pericole sociale remediul este bimetalismul. Lucrurile sunt acum mult mai bine de cât au fost în 1844—45. Restricțiunea mijloacelor de schimb urma atunci încă 'nainte, și 'ntro perioadă de pace de obicei considerată ca bună pentru comerț ridicarea chartistă avu loc și fu punctul de plecare al mișcărilor provocate prin extrema miserie socială și nemulțumirea generală. Dacă lucrurile vor merge mai prost și cu

aceiași repeziciune ca 'n cei din urmă trei ani, finitul secolului nostru va fi foarte întunecat.

Două căi stau deschise înaintea noastră :

Menținerea etalonului monometalic de aur având ca rezultat:

Prețuri scăzute.

Mai puțin pământ în cultură.

Micșorarea cererii de lucru.

Agricultorii în luptă cu dificultăți invincibile și siliți a reduce mereu salariile

Incurajarea producției de grâu străin.

Scăderea populaț. rurale. Agricultură Marei Britanii ruinată.

Perdere exportului nostru în beneficiul țărilor cu argint prin schimbul scăzut.

Reîntoarcerea la bimetallism, aur și argint, având ca urmare:

Prețuri sporite.

Mai mult pământ în cultură.

Creșterea cererii de lucru.

Agricultorii în condițiuni prospere plătind salarii mai mari.

Incurajarea culturii grâului în țară.

Creșterea populaț. rurale. Agricultură Marei Britanii întărită.

Prospertate comerțului de export prin sporirea argintului și schimb statornic mai bun.

N. B. În legătură cu acest memoriu reproducem următoarea știre: Parlamentul german a discutat propunerea relativă etalonului monetar. Conte Mirbach declară că cestiunea etalonului este uă cestiune de viață și de moarte pentru agricultura și industria de exportatie. Dacă starea actuală nu s'ar modifica, America va absorbi rezervele de aur din Europa, sau va introduce etalonul de argint și va atrage ast-fel tot comerțul cu Asia.

După numeroși alți oratori. d. de Posadowski, secretar de stat la tesaurul Imperiului, a constatat că scăderea incontestabilă a prețului argintului păgubește industria minelor de argint din Germania, adică vatămă în existența lor, un mare număr de lucrători.

El zice că mono-metalisti însă recunosc rēul datorit deprețierii argintului. Oratorul observă că actualul Prim-ministru francez a declarat că Franția este nevoită să revină la dublul etalon și a făcut pe Germania respunzătoare de situație, fiind-că prima a adoptat etalonul de aur.

D. de Posadowski adaugă că populația rurală atribue scăderii argintului deprețierea produselor agricole și că de aceea opinie sunt și mulți industriali. Și de aceea declară că guvernul se simte nevoit să privească cu bună voință cestiunea pusă de majoritatea parlamentului (vii aplauze ale dreptei).

În cele din urmă Parlamentul a adoptat următoarea propunere a d-lor de Kardorff și de Mirbach:

Reichstagul cere guvernelor confederate să provoace cât mai grabnic uă conferință monetară pentru regularea internațională a etalonului monetar.

Din potrivă, în Parlamentul englez, D-nu Harcourt, s'a pronunțat contra etalonului dublu.

RAPORTUL STATISTIC ASUPRA INDUSTRIEI MINIERE ÎN FRANȚIA

Atențiunea generală fiind actualmente fixată asupra cestiunilor miniere, rezumăm următoarele rezultate dupe raportul comisiei statistice industriei minerale franceze, pe anul 1893 :

Atât consumația ¹⁾, cât și producția combustibililor minerale au scăzut în cursul acestui an, prima în proporție neînsemnată, cea de a doua cu peste 500.000 tone, reprezentând o valoare de 30 milioane franci

Acest an n'a fost mai favorabil prețurilor cărbunelui

de pământ : Ele continuându-și descreșterea deja începută în 1891, s'au coborât în nordul Franciei cu 1 leu 50 sub cele anterioare acestei perioade.

Intru cât privește beneficiile realizate, controlul, exercitat în vederea impositului asupra venitului, a constatat că 150 de exploatari s'au făcut în pagubă și 151 cu câștig. Abstracție făcând de interesele capitalului, se poate evalua că cele 150 mine au păgubit aproape 9 milioane.

Deja anul trecut 136 mine 'și încheiaseră bugetele cu un deficit total de peste 7 milioane lei.

Pentru toate cele-l'alte feluri de exploatare minerală,

¹⁾ Consumația a fost de 36.279.000 tone; producția de 25.651.000 tone.